

УДК 81'373:821.161.2-1

DOI 10.35433/philology.2 (103).2024.138-146

**ЛЕКСИКА НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОРОВИХ ВІДЧУТТІВ У РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЮРІЯ
ІЗДРИКА: ЛІНГВІСТИЧНА СПЕЦИФІКА, МОРФОЛОГІЧНЕ ВИРАЖЕННЯ
(НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ "КАЛЕНДАР ЛЮБОВІ")**

К. Т. Яриновська*

У статті проаналізовано специфіку функціонування лексики на позначення зорових відчуттів на матеріалі творчості одного з найбільш відомих поетів-постмодерністів. Визначено, що така лексика відображає одне з первинних способів відчуття зовнішнього світу – кольори, звуки, смаки, візуальні елементи тощо. Об'єкт нашого дослідження – візуальна лексика в збірці Юрія Іздрика "Календар любові" з огляду на її лінгвістичну специфіку та морфологічне вираження. У мовознавстві існує значна кількість досліджень, присвячених аналізу перцептивної картини світу, проте напрацювань у царині візуальної лексики доволі-таки мало. У статті описано теоретико-методологічні основи виокремлення сенсоризмів, види перцептивної лексики, зокрема лексика на позначення запахів, смаків, дотиків, зорових, слухових, нюхових відчуттів. Вивчення перцептивної лексики актуальне, оскільки дослідження творчості поетів-постмодерністів стало одним з об'єктів наукового опису лише протягом кількох останніх років. На матеріалі збірки "Календар любові" виокремлено зразки вживання зорової лексики та проаналізовано кожен зі зразків уживання окремо, зважаючи на морфологічне вираження, мовну специфіку вживання, інтерпретацію Юрієм Іздриком. У поезіях автора, на основі яких проведено дослідження, візуальні сенсоризми – один із найбільш сполучуваних модусів, зокрема, виокремлено значну кількість зорових сенсоризмів, коли автор уживає ознаку ольфатичної та візуальної перцепції в межах однієї строфи як відчуття, що пов'язані між собою досить тісно. Для більшості лексем – візуальних перцептивів – характерне вживання типових лексем у нетипових або не характерних для них значеннях. Іншою особливістю є те, що автор наголошує на відсутності зорової перцепції, зокрема зображує повну сліпоту.

Ключові слова: сенсоризми, сенсорна лексика, перцептиви, сприйняття, візуальна лексика, зорова лексика.

* викладач кафедри слов'янської і германської філології та перекладу
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

kyarik555@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1922-7494

VOCABULARY FOR DESIGNATING VISUAL SENSATIONS IN THE REPRESENTATION OF YURI IZDRIK: LINGUISTIC SPECIFICITY, MORPHOLOGICAL EXPRESSION (ON THE MATERIAL OF THE "LOVE CALENDAR")

Yarynovska K. T.

The article analyzes the specifics of the functioning of the vocabulary to denote visual sensations on the material of one of the most famous modernist poets. The article determines that such vocabulary reflects one of the primary ways of experiencing the external world: colors, sounds, tastes, visual elements, etc. The object of our research is the visual vocabulary in Yuriy Izdrick's collection "Calendar of Love", taking into account its linguistic specificity and morphological expression. In linguistics, there is a substantial amount of research devoted to the analysis of the perceptual picture of the world, however, research in the field of visual vocabulary is rather small. The article describes the theoretical-methodological bases of identifying sensorisms, types of perceptual vocabulary. The study of perceptual vocabulary is quite relevant in our time, since the study of the work of postmodernist poets has become one of the objects of study only in the last few years. On the material of the "Calendar of Love" collection, examples of the use of visual vocabulary were singled out and each of the examples of use was analyzed separately, taking into account the morphological expression, linguistic specificity of use, interpretation by Yuriy Izdryk. In the author's poems, on the basis of which the research was carried out, visual sensorisms are one of the most connected modes, in particular, a significant number of visual sensorisms were highlighted, when the author uses the sign of olfactory and visual perception within the same stanza, as sensations that are quite connected closely. The vast majority of lexemes – visual percepts are characterized by the use of typical lexemes in atypical or uncharacteristic meanings for them. Another feature is that the author emphasizes the lack of visual perception, in particular depicts complete blindness.

Keywords: sensorisms, sensory vocabulary, perceptives, perception, visual vocabulary, visual vocabulary.

Постановка наукової проблеми.

Відчуття сенсорних характеристик було притаманне людям із найдавніших часів і пізніше лише зазнало видозмін. Про це свідчать літературні джерела, оскільки ми можемо знайти колірні та сенсорні рефлексії на навколишній світ як у давніх знакових системах міфології та фольклору, так й у виявах сучасного мистецтва.

Будь-яке явище навколишнього світу первинно сприймається органами відчуття, адже людина його бачить, чує, відчуває, потім логічно осмислює, надає певну категорію чи зараховує до якогось типу явищ. Протягом останніх десятиріч у лінгвістиці, зокрема й українській, спостерігаємо підвищений інтерес до феномену перцепції та лексики на позначення зорових відчуттів. Досить цікавим матеріалом для дослідження в цьому аспекті є творчість сучасної генерації українських поетів-

постмодерністів, зокрема і Юрія Іздрика, одна зі збірок якого стала матеріалом для дослідження.

Актуальність розвідки зумовлена необхідністю абсолютно нової інтерпретації сенсорної лексики (зорової зокрема) і кольороназв у творчості Юрія Іздрика, інноваційними та нестандартними підходами до інтерпретації творчості представників сучасної літератури, потребою узагальнення та систематизації наявних знань про хроматизми, сенсорну лексику та її важливість у художньому дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лексика на позначення сенсорних явищ, а саме її використання як художнього прийому у творчості українських письменників, є об'єктом дослідження багатьох науковців. Сенсоризми ще з давніх часів цікавили не лише лінгвістів, а й філософів, аналітиків, психологів, літературознавців, зокрема таких, як

А. Вежбицька, О. Деменчук, Д. Каплан, Г. Кустова, А. Вайберг, Н. Моїсеєва, Н. Пелевіна, О. Шрамм, С. Берман, Е. Світсер, К. Хенгевельд, Д. Вілкінс, Д. Болінгер, О. Волошина, І. Тарасюк, А. Усонієне та інші.

Більш конкретно сенсорний складник довкілля в мові та мистецтві розглядали Ю. Лотман, Н. Букс, М. Велер, В. Дятчук, І. Гайдаєнко, В. Сидельніков, Л. Ставицька, Л. Соболева та інші.

Мета дослідження – проаналізувати основні вияви візуальної сенсорної лексики й схарактеризувати особливості її функціонування, морфологічного вираження в збірці Юрія Іздрика "Календар любові".

Поставлена мета передбачає виконання таких завдань:

1) виокремити візуальну лексику в поезіях збірки Юрія Іздрика "Календар любові";

2) проаналізувати лінгвістичну специфіку вживання зорової лексики;

3) схарактеризувати морфологічне вираження візуальної лексики.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Перцептивна лексика (лексика сприйняття) становить окремий тематичний клас лексем на позначення певних аспектів перцептивно-емоційного стану індивіда, тобто внутрішнього (емоційного, інформаційного) стану, що відображає умови її сприйняття або зміну таких умов [2: 37].

У мовознавстві існує значна кількість досліджень, присвячених аналізу перцептивної картини світу. Водночас учені зробили висновок, що сприйняття є більш цікавим крізь призму вивчення системності аналізу індивідуально-авторських способів репрезентації сенсоризмів у художньому тексті. Звернення до системного аналізу перцепцій у конкретному ідіолекті дає змогу показати зв'язок світла зі звуком, кольору із запахом, виявити основні форми сприйняття.

За словами О. Деменчука, тематичним класом перцептивної, або ж сенсорної, лексики є "номінації, пряме номінативне значення яких містить смисловий компонент, що вказує на перцептивно-інформаційний стан людини", наприклад, компоненти ознакових номінацій "відчувати", "сприймати", "звучати"; компоненти предметних номінацій "відчуття", "сприйняття", "звук" та ін. [3: 42].

Тематичний клас сенсоризмів становлять номінації, "пряме номінативне значення яких містить смисловий компонент, що вказує на перцептивно-інформаційний стан людини" [5]. Ядерні компоненти для перцептивної лексики "сприймати", "відчувати", "виднітися", "звучати", "блискати" тощо, зокрема для предметних – "сприйняття", "відчуття", "звук", "колір", "запах". Для розширення значення використовують номінації виду, що об'єднують певні групи слів, які позначають:

- колір ("колоративи": червоний);
- запах ("одоративи": пахучий);
- смак ("густативи": кислий);
- звук ("аудіативи": голос);
- дотик ("тактильні номінації": м'який);
- температуру ("температурні номінації": теплий);
- положення й просторове переміщення тіла ("кінестетиви": запаморочення голови);
- світлові коливання ("осцилятиви": світлитись);
- фізіологічні реакції ("фізіологічні номінації": біль);
- візуальні стратегії ("візуальні номінації": невидимий) тощо [7: 71].

З огляду на окреслене вище, у лінгвістиці прийнято поділяти перцептивну лексику на класи:

1) одоративи (одорична, запахова, ольфакторна лексика) – лексика на позначення певних нюхових/запахових відчуттів;

2) кольоративи (хроматизми) – лексика, що відображає позначення назв кольорів;

3) густативи (смакова лексика) – лексика, основною специфікою якої є відображення смакових відчуттів;

4) осцилятиви – лексеми, які позначають ситуації наочного руху світла, на зразок блискати, мерехтіти, блимати, мигати [8: 351]. Такий перелік неповний, оскільки зараз вирізняють ще й інші сенсоризми та перцептиви залежно від того, що вони відображають у мові.

Найпершим контактом людини з навколишньою дійсністю, через який концептуалізується та інтерпретується за допомогою органів чуття вся інформація, є сенсорне сприйняття [1: 14]. Лексичні одиниці сенсорного сприйняття К. Тулюлюк тлумачить "як авторські лінгвістичні засоби, що сприяють досягненню образності та чуттєвості зображення й відтворення подій, персонажів, ідей у художньому творі" [6: 18]. Сенсоризми як лексика чуттєвого сприйняття означають та вербалізують пізнавально-перцептивну діяльність людини.

Порівняно значний діапазон лексичних одиниць реципієнти застосовують для опису властивостей навколишнього середовища, які можна сприйняти в межах візуальної перцептивної зони, зокрема типового для них зовнішнього вигляду, форми, розмірів, кольорів тощо.

Серед представлених класів перцептивної лексики візуальна лексика у творчості Юрія Іздрика досить специфічна, тому заслуговує окремої уваги:

– "та здатен ти **бачити й чути** і море і небо" – із вірша "new(.now)" [4: 8]. Тут наявне синестетичне поєднання зорового та слухового образів. Обидві лексеми виражені інфінітивами. Лексеми акцентують важливість досить типових і простих, на перший погляд, перцептивних вражень (зорових та слухових), а в поєднанні з іменниками "море і небо" створюється завуальованість того, що людина ніби має почути те, чого не чула, і побачити те, чого не бачила раніше. Таким чином, створюється враження, що людина за допомогою звичних образів

слуху та зору має відкрити для себе інший світ.

– "вже несила терпіти стилістику ночі / вже несила **дивитись** на чорний цей світ" — із вірша "прохання" [4: 12]. Автор наголошує, що світ чорний, і зазначає, що вже не може його споглядати. Отже, за допомогою дієслова "дивитись" виражене поетичне підкреслення зубожілості та гнилої навколишньої світу, автор репрезентує п'їтму, від якої він утомився;

– "і **закрий цей проект як на зло закриваєш очі**" – із вірша "that is the question" [4: 5]. У цьому творі використано фразеологізм "закривати очі на щось", тобто приховувати, не звертати уваги. Структура фразеологізму така: дієслово теперішнього часу, недоконаного виду, другої особи однини + іменник у знахідному відмінку множини. Уводячи його в контекст, автор змальовує буденну ситуацію з небуденним підтекстом: паралельно зображає закривання проекту та закривання очей на зло як те, що є природним та неприродним;

– "і **заплющила очі** на морок і відчай" – із вірша "ти" [4: 55]. Опоетизоване використання фразеологізму "закрити очі", проте не на якусь реальну подію, а на морок та відчай, тобто небажання помічати їх. Виражена дієсловом лексема акцентує на прийнятті світу й цілковитому розумінню навколишнього оточення, проте свідоме заплуцування оцей на ці явища;

– "**не розгледіти** власне майбутнє – сорому в тім нема: у людини **зір** як в крота" — із вірша "подвійна уява" [4: 60]. У цьому рядку представлено дві лексеми на позначення візуальних відчуттів: *не розгледіти* – дієслово у формі інфінітива з часткою "не" та *зір* – іменник у формі називного відмінка однини, чоловічого роду. Перша частина фрази містить гіпотезу про те, що людина не може побачити свого майбутнього, а в другій є підтвердження: у людини *зір* як у крота, тобто так автор хоче показати,

що людина, попри те, що бачить багато, не може розгледіти того, що справді важливе;

– "роззирнувшись довкола / **побачиш** невидиму майю" – із вірша "моноліт" [4: 62]. Майя – щось таке, чого ніхто не бачив та не зустрічав, загадкове, таємниче, пов'язане з легендою про плем'я майя. Автор наголошує на тому, що, роззирнувшись навколо, ми можемо побачити щось таке, чого ніхто й ніколи не бачив. Лексема *побачиш* виражена дієсловом у формі дійсного способу, майбутнього часу, однини;

– "для цього не конче **дивитись** крізь стіни /.../ я **бачу** завтра в провалах пам'яті" – із вірша "хай" [4: 2]. Поєднання "дивитись крізь стіни" напівметафоричне, виражене конструкцією вжитого *дивитись* + іменник *стіни* – знахідний відмінок, множини з прийменником "крізь". Дивитись крізь стіни – це можливість помітити щось особливе. Інша досить типова лексема "бачу" – дієслово дійсного способу, теперішнього часу, 1 особи однини. У первісному значенні – бачити щось, тобто сприймати за допомогою органів зору, проте тут маємо поетичне значення – *бачити завтра в провалах пам'яті*, тобто передбачувати те, що буде, або ж бачити те, що неможливо побачити на власні очі, щось неосяжне;

– "в п'ятницю ти **побачиш** свої *magik door*" – із вірша "white Sabbath" [4: 77]. Досить легкий для розуміння візуально-мисленнєвий образ, що означає побачити щось магічне, тобто те, що має допомогти або ж порятувати. Лексема "побачити" указує на те, що має от-от статися щось таке, що принесе порятунок;

– "від світу втекти б / **в сліпоту** / **в глухоту**" – із вірша "дифузія" [4: 121]. Тут автор намагається синестезувати два образи слухової та зорової перцепції, а точніше, показати їх відсутність. Сліпота та глухота – абсолютно протилежні до того, що людина може бачити й чути. Бажання втекти від перцепції навколишнього середовища, тобто уникнути його,

змальовано через відсутність прямого контакту з тим, що відбувається навколо. Виражені сенсоризми іменниками в знахідному відмінку однини, жіночого роду з повторюваним прийменником "в";

– "я **бачив** молитву як камінь / я **бачив** молитву як танець /.../ я **чує** ніби опік твоєї глянець" – із вірша "аргентина" [4: 126]. Сенсоризм "бачив", ужитий двічі, має форму дійсного способу, минулого часу однини, чоловічого роду. У первинному значенні бачити щось на власні очі, але тут значення радше напіввторинне: бачити молитву, що прирівнюється до каменю або до танцю. В уривку наявний також слуховий образ, проте він насправді виражає іншу означу через слуховий сенсоризм – *чує* (відчував) глянець шкіри. Лексема виражена дієсловом минулого часу, дійсного способу, однини, чоловічого роду;

– "а я **позаочі дивлюсь** і говорю" – із вірша "цяця" [4: 143]. Візуальний сенсоризм виражений дієсловом у формі дійсного способу, теперішнього часу, першої особи однини. Проведено паралель *говорити позаочі – дивитися позаочі*, тобто без відома когось, проте тут немає негативного значення, а швидше *позаочі дивитися – дивитися* таємно;

– "**поглянь** скільки добрих довкола *прикмет*" – із вірша "лівий демарш" [4: 144]. Сенсоризм має форму наказового способу, 2 особи однини, ужита в цілком типовому значенні *поглянути*, тобто звернути увагу на те, скільки навколо є хороших *прикмет*;

– "**погляд** в тебе *меланхолійний*" – із вірша "reGrehuta" [4: 152]. Сенсоризм виражений іменником "погляд", у формі називного відмінка, однини, чоловічого роду. Автор подає цей іменник у первинному значенні разом із *прикметником-епітетом* "меланхолійний";

– "**бачиш** як воно все *закрутилося?*" – із вірша "а то" [4: 155]. Візуальний сенсоризм *бачиш*, цілком типовий, виражений дієсловом у формі дійсного

способу, теперішнього часу, 2 особи однини. Ужито в первинному значенні;

– "пори року / **очі** заплющені / перенасичені //" – із вірша "доля неділі" [4:195]. Візуальна перцепція виражена іменником "очі", ужитим у називному відмінку множини. У сполученні з епітетом (дієприкметником *заплющені*) набуває цілком звичної конотації, проте, якщо брати до уваги інший епітет (теж дієприкметник – *перенасичені*), то можемо зауважити створення автором образу заплуцування очей через перенасичення навколишньою дійсністю;

– "**бачили очі** та не сказали / **вуха підслухали** але не те / тільки **рука та що руку тримала** / знала усе наперед" – із вірша "номерологія" [4: 304]. Варто відзначити поєднання кількох образів задля створення контрасту та змалювання протилежностей. Візуальний сенсоризм – "бачили очі" сполучення слів: дієслова у формі дійсного способу, минулого часу, множини та іменника у називному відмінку множини. Ольфатичний сенсоризм, виражений аналогічною конструкцією іменник + дієслово "вуха підслухали", та тактильний сенсорний образ, утворений за допомогою поєднання різних форм лексеми "рука" (іменник у формі однини, жіночого роду, називного та знахідного відмінків) + дієслова "тримала", ужитого у формі дійсного способу, минулого часу, жіночого роду однини;

– "не зняти пов'язки **не бачити** дня / пірнути у коло до самого дна" – із вірша "hanging" [4: 314]. Візуальний сенсоризм "бачити" виражений дієсловом у формі інфінітива із заперечною часткою "не", ужитий у первинному значенні: *не бачити дня* означає не бачити взагалі нічого, тільки темряву;

– "так багато **очей** у потрісканій стелі / так багато **зіниць**" – із вірша "ефемерид" [4: 318]. Автор грається конотацією органів зору – "очі", звужуючи їх до поняття "зіниці", уживає їх у формі родового відмінка,

множини. *Очі в потрісканій стелі* – це щось невідоме, що створює ілюзію страху;

– "лиш у **зіницях** лінзи надтріснуті / **зір** фокусують за власним настроєм" – із вірша "строн" [4: 356]. Використано іменник "зіниці", ужитий у формі місцевого відмінка множини з прийменником у, та "зір" у формі знахідного відмінка однини, чоловічого роду. Надтріснуті лінзи в зіницях, які фокусують зір за власним настроєм, – це можливість бачити лише те, що хочеться бачити;

– "слово за слово **око за око** – пісня //...// **око до ока**" – із вірша "анамнез" [4: 358]. Аналогія до загальновідомого вислову *око за око – зуб за зуб*, проте в дещо іншій інтерпретації, а отже, *око за око* так само, як і *слово за слово*, = пісня. Ужита повторювана лексема "око" у формі називного та знахідного відмінка з прийменником "за", однини, середнього роду. В іншому випадку вживання маємо конструкцію "око до ока", тобто надто близько, виражену іменником "око" у формі називного та родового відмінка з прийменником "до", однини, середнього роду;

– "**не дивись** мені в **очі** – там тільки сліпа амальгама" – із вірша "утилізація" [4: 359]. Юрій Издрік використовує візуальні сенсоризми, виражені дієсловом у формі наказового способу, 2 особи однини із заперечною часткою "не". Також використана лексема "очі" – іменник у знахідному відмінку множини з прийменником в. Обидва зразки візуальних сенсоризмів ужиті в прямому значенні;

– "я проникаю з голки у вену / я пронизаю крізь **вуха і очі**" – із вірша "полімагія" [4: 364]. Візуальний та ольфатичний сенсоризми виражені іменниками у формі знахідного відмінка множини з прийменником крізь та репрезентують парні органи чуття в їх первинному значенні;

– "і я не встигаю вловити сказати //...// тебе я не знаю **не чую не бачу**" – із вірша "синдром" [4: 368]. У рядках є візуальний та ольфатичний

перцептиви, а точніше репрезентацію їх відсутності. Лексеми "чути" та "бачити", виражені інфінітивами, ужиті з повторюваною заперечною часткою "не" в первинному значенні;

– "берегти одне одного – все що треба робити / і **дивитися** скрізь крізь надійний оптичний приціл / і **дивитись** на тебе щомиті щоднини завжди" – із вірша "take love" [4: 376]. Використано візуальний сенсоризм дивитись, виражений дієсловом у початковій формі з постфіксом "ся/сь". Ужитий двічі для створення ефекту контрасту: **дивитись** скрізь стіни та **дивитись** на тебе, у першому випадку автор наголошує, що можна дивитися на те, чого не видно з першого погляду, а в другому – змальовує цілком типове відчуття – дивитись на когось;

– "стільки розумних але **сліпих** //...// дай мені боже бути уважним / дай мені боже не бути **сліпим**" – із вірша "щедрик" [4: 385]. Автор використовує відсутність візуальної перцепції та вживає цю лексему в переносному значенні: бути сліпим – значить не бачити елементарних речей, бути засліпленим чимось, носити рожеві окуляри. Візуальний образ створено за допомогою іменника "сліпий", ужитого в родовому відмінку множини та орудному відмінку однини чоловічого роду;

– "і **бачиш** усе і багато чого розумієш / та тоне корабель і з-під ніг утікає палуба" – із вірша "dipping" [4: 418]. Досить типове та характерне для ідіостилю автора зображення візуального сприймання за допомогою дієслова бачити, ужитого у формі дійсного способу, теперішнього часу, 2 особи однини, у первинному значенні. Ю. Іздрик створює своєрідний контраст: наче багато маєш знань та багато чого бачив, проте все одно цього недостатньо, оскільки щось іде не так, як хотілося б;

– "не **сліпець** не **глухий** – я нічого не **чую** не **бачу**" – із вірша "п'ятниця" [4: 424]. Досить значне нагромадження аудіовізуальних сенсоризмів шляхом створення художнього контрасту:

присутність слуху та зору, проте все одно нічого не видно й не чуто. Сенсоризми виражені іменником у формі називного відмінка однини чоловічого роду з прийменником "не" та дієсловом "бачити" у формі дійсного способу, теперішнього часу, 1 особи однини із заперечною часткою "не". Репрезентація візуальних сенсоризмів майже аналогічна, проте в першій частині, ужито субстантивованій прикметник "глухий" – називний відмінок, однини, чоловічого роду;

– "магія рухів твоїх – магнетична / голос оголений / **погляд-гіпноз**" – із вірша "синкопи і сні" [4: 206]. Візуальний сенсоризм, виражений лексемою "погляд", має форму називного відмінка, однини, чоловічого роду, входить до складу порівняння – погляд, як гіпноз, тобто те, що зачаровує, гіпнотизує, манить.

Отже, парадигма репрезентації візуальних сенсоризмів у творах Юрія Іздрика не надто розгалужена. Зазвичай спостерігаємо вживання класичних дієслівних або ж іменникових форм із первинним значенням бачити щось за допомогою органів зору. Зрідка зафіксовано прикметники.

Висновки й перспективи дослідження. Загалом у збірці "Календар любові", на матеріалі якої виконано дослідження, виокремлено та проаналізовано 37 зразків уживання візуальних сенсоризмів. Для більшості з них характерне вживання типових лексем у нетипових або не характерних для них значеннях. Іншою особливістю є те, що автор наголошує на відсутності зорової перцепції, зокрема зображує повну сліпоту. Варто також зауважити, що візуальні сенсоризми – один із найбільш сполучуваних модусів, підтвердженням чого є виокремлення значної кількості зразків, коли автор уживає ознаку ольфатичної та візуальної перцепції в межах однієї строфи як відчуття, що досить тісно пов'язані між собою.

У сучасному лінгвістичному модусі є ґрунтовні дослідження із сенсорної

лексики, зокрема лексики на позначення зоровідчуттів. Якщо розглядати їх репрезентацію в художній творчості, то беззаперечним стане той факт, що представники всіх літературних епох звертаються до сенсоризмів як до одного з основних засобів передавання художнього змісту, відтворення колориту певної доби, створення неповторного літературного образу, представлення власних думок, відчуттів. У поетичній

творчості сучасних митців, зокрема Юрія Іздрика, лексика на позначення перцептивних відчуттів є вагомим змісто- та стилетвірним засобом.

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні інших видів сенсорної лексики з огляду на те, що під час виокремлення зразків візуальних сенсоризмів було простежено функціонування значної кількості одоративів, дотикової лексики та густативів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Волошина О. В. Роль сенсорної лексики у створенні художньої образності (на матеріалі англійської прози): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.02. Київ, 1994. 24 с.
2. Гладченко К. Ю. Перцептивна лексика у мовній картині світу (когнітивний аспект). *Лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 4. С. 35–43.
3. Деменчук О. В. Оцінка в семантиці перцептивної лексики *Мовознавство*. 2012. № 5. С. 41–52.
4. Іздрик Юрій. *Календар любові*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 425 с.
5. Куліш Г. Особливості функціонування лексики сприйняття у творчості Михайла Стельмаха: кваліфікаційна робота. Криворізький державний педагогічний університет. Кривий Ріг, 2019. 69 с.
6. Тулюлюк К. В. Лінгвопрагматика сенсоризмів у гендерному вимірі (на матеріалі англійськомовної прози початку ХХ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Чернівці, 2016. 20 с.
7. Шулінова Л. В. Синестезії в індивідуальній мовній картині світу митця. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2011. № 22. С. 58–75.
8. Шулінова Л. В. Синестезії в мовотворчості Лесі Українки. Мовні і концептуальні картини світу. Київ: ВД Дмитра Бураго, 2001. Вип. 34. С. 349–353.
9. Яриновська К. Лексичне наповнення поезій Юрія Іздрика: кваліфікаційна робота. Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2022. 120 с.
10. Яриновська К. Особливості організації лексичної системи у поетичній творчості Юрія Іздрика. *Мовні виміри світу: матеріали Міжнар. наук.-практ. студент.-учнів. конф.* Житомир, 2022. С. 118–121.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Voloshyna, O. V. (1994). Rol sensornoi leksyky u stvorenni khudozhnoi obraznosti (na materialii anhliiskoi prozy) [The role of sensory vocabulary in the creation of artistic imagery (on the material of English prose)]: Ph D (c) abstract: 10.01.02. Kyiv. 24 p. [in Ukrainian].
2. Hladchenko, K. Yu. (2015). Pertseptyvna leksyka u movnii kartyni svitu (kohnityvnyi aspekt) [Perceptive vocabulary in the linguistic picture of the world (cognitive aspect)]. *Linhvistychnyi visnyk*. Iss. 4. Pp. 35–43. [in Ukrainian].
3. Demenchuk, O. V. (2012). Otsinka v semantytsi pertseptyvnoi leksyky [Evaluation in the semantics of perceptual vocabulary]. *Movoznavstvo*. № 5. Pp. 41–52. [in Ukrainian].
4. Izdryk, Yurii (2016). *Kalendar liubovi* [Calendar of love]. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva. 425 p. [in Ukrainian].
5. Kulish, H. (2019). Osoblyvosti funktsionuvannia leksyky spryiniattia u tvorchoosti Mykhaila Stelmakha [Peculiarities of the functioning of the vocabulary of perception

- in the work of Mykhailo Stelmakh]: degree paper. Kryvorizkyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet. Kryvyi Rih. 69 p. [in Ukrainian].
6. Tuliuliuk, K. V. (2016). *Linhvoprahmatyka sensoryzmiv u hendernomu vymiri (na materialii anhliiskomovnoi prozy pochatku XX stolittia)* [Linguopragmatics of sensorisms in the gender dimension (on the material of English-language prose of the beginning of the 20th century)]: PhD (c) abstract. Chernivtsi. 20 p. [in Ukrainian].
 7. Shulinova, L. V. (2011). *Synestezii v indyvidualnii movnii kartyni svitu myttsia* [Synaesthesia in the individual language picture of the artist's world]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka*. Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. Kyiv. № 22. Pp. 58–75. [in Ukrainian].
 8. Shulinova, L. V. (2001). *Synestezii v movotvorchosti Lesi Ukrainky* [Synaesthesia in language creation of Lesya Ukrainka]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu*. Kyiv: VD Dmytra Buraho. Iss. 34. Pp. 349–353. [in Ukrainian].
 9. Yarynovska, K. (2022). *Leksychne napovnennia poezii Yurii Izdryka* [Lexical content of Yuriy Izdryk's poems]: degree paper. Zhytomyrskiy derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka. Zhytomyr. 120 p. [in Ukrainian].
 10. Yarynovska, K. (2022). *Osoblyvosti orhanizatsii leksychnoi systemy u poetychnii tvorchosti Yurii Izdryka* [Peculiarities of the organization of the lexical system in the poetic work of Yuriy Izdryk]. *Movni vymiry svitu: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. student.-uchniv. konf.* Zhytomyr. Pp. 118–121. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії: 29.09.2024

Схвалено до друку: 25.11.2024